

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU

Drieňová 22, 826 86 Bratislava 29

Č. p. : PHZ-OPP3-2024/001853-001

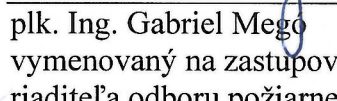
Schvaľuje:

pplk. Ing. Adrián Mifkovič
prezident
Hasičského a záchranného zboru

Únikové cesty v bytových domoch

za odbor požiarnej prevencie:

plk. Ing. Gabriel Mego
vymenovaný na zastupovanie
riaditeľa odboru požiarnej prevencie
Prezídia Hasičského a záchranného zboru

Bratislava, január 2024

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Telefón
+421 961 055 235

Fax

E-mail
jozef.vadovic@minv.sk

Internet
www.minv.sk

IČO
00151866

Umiestňovanie predmetov v únikových cestách bytového domu

Pri odpovedi na túto otázku je dôležitou okolnosťou, v ktorom roku bola projektová dokumentácia stavby vypracovaná, kedy bolo vydané stavebné povolenie na stavbu bytového domu, s čím úzko súvisí aké boli v tej dobe aktuálne platné predpisy na úseku ochrany pred požiarmi, podľa ktorých sa projektová dokumentácia stavby vypracovala.

Z vyhlášky MV SR č. 94/2004 Z. z. ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb v znení neskorších predpisov vyplýva:

- úniková cesta je trvalo voľná komunikácia alebo priestor v stavbe alebo na nej, ktorá umožňuje bezpečnú evakuáciu osôb zo stavby alebo z požiarneho úseku ohrozeného požiarom na voľné priestranstvo alebo do priestoru, ktorý nie je ohrozený požiarom,
- dvere na únikovej ceste musia umožňovať bezpečný a rýchly prechod pri evakuácii osôb a nesmú brániť zásahu hasičskej jednotky.

Pre všetky stavby, ktoré boli vyhotovené podľa predpisov platných od účinnosti zákona č. 50/1976 Zb. stavebný zákon (*uvedený zákon nadobudol účinnosť 01.10.1976*) je v § 103 zakotvená povinnosť „*Vlastník stavby je povinný dokumentáciu skutočného realizovania stavby uchovávať po celý čas jej užívania*“.

Zo súčasnej platnej legislatívy na úseku ochrany pred požiarmi – z § 6a zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane pred požiarmi“) vyplýva pre vlastníka bytového domu, spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome a správcu bytového domu okrem iného plnenie povinnosti na účely zabezpečenia podmienok na účinné zdolávanie požiarov vyplývajúcej z § 5 písm. b) zákona o ochrane pred požiarmi: „*označovať a udržiavať trvale voľné únikové cesty, únikové východy a zásahové cesty, nástupné plochy a prístup k nim, ako aj prístup k uzáverom rozvodných zariadení elektrickej energie, plynu, vody a k požiarным zariadeniam*“.

Pre bezpečný únik osôb je potrebné rešpektovanie a zabezpečenie voľnosti priechodu stanovenej minimálnej šírky únikovej cesty. Reálna šírka únikových ciest (schodísk a chodieb) vychádza predovšetkým z konštrukčného a architektonického návrhu stavby. Bezpečný pohyb v chránených únikových cestách vychádza aj z potreby zabezpečenia protipožiarneho zásahu hasičskou jednotkou vnútornou zásahovou cestou.

Umiestňovanie horľavých predmetov do chránených únikových ciest spôsobuje zvyšovanie náhodného požiarneho zaťaženia, čo je neprípustné a to aj v prípade ak sa jedná o nechránenú únikovú cestu alebo čiastočne chránenú únikovú cestu, nakoľko priestory únikových ciest (chodby a schodiská) nie sú určené na ukladanie a skladovanie akýchkoľvek predmetov a materiálov. Vyhláška MV SR č. 94/2004 Z. z. ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb v znení neskorších predpisov pripúšťa, že v chránených únikových cestách môžu požiarne zaťaženie tvoriť horľavé látky v konštrukciách dverí, podláh, držiadiel a okenných rámov, prípadne zariadenia nachádzajúce sa len v priestoroch vrátnice, recepcie, informačnej služby, umyvární a toaliet.

Vyššie uvedené požiadavky majú pôvod v ČSN 73 0802, resp. STN 73 0802 (podľa ktorých sa projektovali z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti bytové domy – norma bola účinná od 01.04.1977) a sú s menšími úpravami prevzaté do súčasne platnej legislatívy na úseku ochrany pred požiarmi.

Pripomíname, že plnenie viacerých povinností z oblasti ochrany pred požiarmi (v prípade bytových domov napr. vykonávanie preventívnych protipožiarnych prehliadok)

je v zmysle zákona o ochrane pred požiarmi potrebné zabezpečiť prostredníctvom technika požiarnej ochrany (fyzická osoba s odbornou spôsobilosťou).

Vykonávanie preventívnych protipožiarnych prehliadok v obytných domoch je vo všeobecne záväznom predpise z oblasti ochrany pred požiarmi určené v lehotách každých 12 mesiacov; obsahom preventívnej protipožiarnej prehliadky je okrem iného aj kontrola trvalej voľnosti únikových ciest. O vykonaní preventívnej protipožiarnej prehliadky vyhotoví technik požiarnej ochrany záznam, ktorý obsahuje zistené skutočnosti a nedostatky s uvedením opisu a miesta ich zistenia a navrhované opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Ak teda zosumarizujeme, platí nasledovné:

Plnenie povinnosti na účely zabezpečenia podmienok na účinné zdolávanie požiarov vyplývajúcich z § 5 písm. b) zákona o ochrane pred požiarmi spočíva v zabezpečení označovania a udržiavania trvale voľných únikových ciest, únikových východov a zásahových ciest, nástupných plôch a prístupu k nim.

Dôležitou okolnosťou pri posudzovaní umiestňovania predmetov v únikových cestách bytového domu je termín realizácie stavby (vypracovania projektovej dokumentácie, vydania stavebného povolenia...) s čím úzko súvisí typ únikovej cesty.

V prípade ak v bytovom dome ide o chránenú únikovú cestu, ktorá umožňuje bezpečnú evakuáciu osôb zo stavby ohrozenej požiarom na voľné priestranstvo alebo do priestoru, ktorý nie je ohrozený požiarom sa jedná hlavne o súčasné splnenie základných požiadaviek:

- zabezpečenie trvalej voľnosti – t. j. zabezpečenie šírky únikovej cesty – v stavbách určených na bývanie postačuje šírka schodiska na únikovej ceste 1,1 m,
- neumiestňovanie do únikovej cesty predmetov, ktoré zvyšujú požiarne zaťaženie – t. j. nesmú byť v nej umiestnené predmety, ktoré prispievajú k šíreniu požiaru a zvyšujú požiarne zaťaženie v každom štádiu požiaru...

Dôsledným rešpektovaním ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov z oblasti ochrany pred požiarmi je vylúčené umiestňovať do chránených únikových ciest horľavé predmety; v prípade nechránenej únikovej cesty alebo čiastočne chránenej únikovej cesty (podľa projektovej dokumentácie) sa uvažuje s výskytom horľavých látok $p_n = 5 \text{ kg/m}^2$.

Technické zabezpečenie dverí na únikovej ceste.

Pri odpovedi na otázku ohľadom spôsobu uzamykania vchodových dverí bytových domov, treba uviesť, že túto oblasť priamo nerieši žiadny právny predpis z oblasti ochrany pred požiarmi.

Aj v kontexte s touto otázkou uvádzame, že dôležitým priestorom z hľadiska požiarnej bezpečnosti v bytových domoch je úniková cesta, pričom vchodové dvere do bytového domu sú súčasťou únikovej cesty a teda musia umožňovať bezpečný a rýchly prechod pri evakuácii osôb a nesmú brániť zásahu hasičskej jednotky.

K splneniu požiadavky udržiavať trvale voľné únikové cesty, únikové východy a zásahové cesty (ktorými sú trvalo voľná komunikácia alebo priestor v stavbe alebo na nej, ktorá umožňuje bezpečnú evakuáciu osôb zo stavby alebo z požiarneho úseku ohrozeného požiarom na voľné priestranstvo alebo do priestoru, ktorý nie je ohrozený požiarom) **treba zabezpečiť, aby dvere na únikovej ceste, ktoré sú pri bežnej prevádzke zaistené proti vstupu nepovolaných osôb musia zároveň umožňovať bezpečný a rýchly prechod pri evakuácii osôb a pri zásahu hasičov nebrániať zásahu hasičskej jednotky.**

Riešenie východu osôb z bytového domu.

Aplikáciou vyššie uvedeného v praxi je nutné zabezpečiť, aby dvere na únikovej ceste umožňovali bezpečný a rýchly prechod pri evakuácii unikajúcich osôb a svojím zabezpečením neprímerane nebránili ani zásahu hasičských jednotiek. Dvere na únikových cestách, opatrené bezpečnostnými zámkami zabráňujúcimi vstup nepovolaných osôb, musia byť v prípade evakuácie osôb otvárateľné a priechodné.

Základom pre zlepšenie požiarnej bezpečnosti je možnosť odblokovania elektricky zabezpečených dverí, napr. v prípade požiaru alebo inej život ohrozujúcej situácie núdzovým tlačidlom.

Ak vyššie uvedenú problematiku zosumarizujeme, môžeme konštatovať: východové dvere môžu byť zabezpečené tak, aby osoby v prípade núdze mohli bez prekážok uniknúť z objektu, aby nebol komplikovaný nadmieru zásah hasičov a zároveň aby bolo zabezpečené predchádzanie a zamedzenie šíreniu kriminality.

Východové dvere z bytového domu môžu byť zabezpečené na predchádzanie a zamedzenie vzniku kriminality do takej miery, aby osoby v prípade núdze mali zabezpečený rýchly prechod resp. východ z objektu a zároveň nebránili a nesťažili zásah hasičskej jednotky.

Dodávame, že odpovede na Vaše otázky je kompetentný dať technik požiarnej ochrany resp. špecialista požiarnej ochrany, t. j. osoba s odbornou spôsobilosťou na úseku ochrany pred požiarmi, prostredníctvom ktorej zabezpečuje vlastníci bytového domu, spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome a správca bytového domu pri správe bytového domu plnenie úloh ochrany pred požiarmi, ktoré sa týkajú spoločných častí bytového domu a spoločných zariadení bytového domu.

S ohľadom na vyššie uvedené a s prihliadnutím na konkrétne požiadavky zabezpečenia ochrany pred požiarmi v konkrétnom bytovom dome odporúčame konzultovať možnosti zvýšenia úrovne ochrany pred požiarmi s odborne spôsobilou osobou – technikom alebo špecialistom požiarnej ochrany. Následne odporúčame realizáciu navrhovaných riešení, resp. opatrení a tým zvýšiť úroveň na stav určený súčasnými požiadavkami protipožiarnej bezpečnosti.

Ostatné dvere na únikovej ceste v bytovom dome.

Uzamykanie ostatných dverí na únikových cestách je neprípustné - musí byť zachovaná trvalo voľná priechodnosť tak, aby nebola obmedzená alebo ohrozená evakuácia ani záchranné práce.

Tieto dvere mohli byť v rámci prevedenia a začatia užívania bytového domu navrhnuté v systéme tzv. trvalá guľa zvonku a kľučka v smere úniku. Uvedené riešenie by tak bolo síce legálne, ale z pohľadu HaZZ určite nie celkom šťastné. Je potrebné si uvedomiť, že v prípade akejkoľvek mimoriadnej udalosti je týmto vyhotovením sťažený zásah hasičov, ktorí budú strácať drahocenný čas na prekonanie tejto prekážky, v čase, keď mohol byť zachránený niekoho život.

Rozhodne nie je prípustná svojvoľná dodatočná zmena zo systému dverí kľučka / kľučka na systém guľa / kľučka.

V prípade stavebnej úpravy – osadenia mreže / dverí v priestoroch únikovej cesty možno konštatovať, že takto osadený uzáver môže komplikovať v prípade požiaru (prípadne zdravotných problémov či inej krízovej situácie – únik plynu a pod.) zásah hasičov.

K predchádzaniu komplikácií v prípade požiaru a neznižovania úrovne podmienok evakuácie treba dodržať nasledujúce podmienky:

- medzi priestorom predmetných bytov a schodiskovým priestorom musí byť trvalo umožnená evakuácia a to v smere úniku osôb nachádzajúcich sa v bytových jednotkách,
- pre prípad možnosti osadenia mreže musí byť prístup k uzáverom rozvodných zariadení elektrickej energie, plynu, vody, požiarnym zariadeniam, zariadeniam na vyhlásenie požiarného poplachu, požiarnym vodovodom, k hadicovým zariadeniam (nástenným hydrantom) a k ovládacím prvkom vetracieho zariadenia na vetranie únikovej cesty, situovaným v priestoroch dostupných všetkými vlastníkami bytových priestorov,
- mrežu je nutné umiestniť v rámci poschodia tak, aby po jej otvorení (do priestoru medzipodesty, prípadne podesty schodiska) bola zabezpečená minimálna šírka únikovej cesty (minimálny počet únikových pruhov), ktorá je potrebná pre bezpečnú evakuáciu osôb nachádzajúcich sa v objekte – v zmysle projektovej dokumentácie, podľa ktorej bola stavba kolaudovaná,
- namontovanie mreže nesmie výrazným spôsobom komplikovať zásah hasičov.

Pre komplexné riešenie problematiky namontovania vstupných mreží a k jednoznačnej odpovedi na túto otázku je treba zohľadniť faktor či chodba nie je chránenou únikovou cestou a či jej rozdelením nastane nesplnenie požiadaviek vyhlášky MV SR č. 94/2004 Z. z. a taktiež či mreža výrazným spôsobom nekomplikuje zásah hasičov.

Záver

Denne sme prostredníctvom médií informovaní o rôznych nešťastiach a katastrofách. Všetky takéto správy by sme mali chápať aj ako varovanie a upozornenie, že je potrebné správať sa zodpovedne vo svojom vlastnom záujme a v záujme všetkých spolubývajúcich.

Riziko vzniku požiaru nie je možné nikdy úplne vylúčiť či eliminovať. Pri zamyslení sa nad všetkými faktormi, ktoré môžu toto riziko v bytových domoch zvýšiť je veľmi dôležité brať oblasť ochrany pred požiarmi mimoriadne vážne a zodpovedne.

Pripomíname, že „pre komplexnosť riešenia otázok uvedených v tomto usmernení“ je dôležitou skutočnosťou kedy bol naprojektovaný a skolaudovaný bytový dom, ktorý je predmetom posúdenia „požiadaviek na únikové cesty“ – aké boli v tom čase aktuálne platné predpisy, podľa ktorých sa projektová dokumentácia stavby začala vypracúvať, kedy bol objekt skolaudovaný a pod.

Legislatíva upravuje povinnosti pre subjekty zainteresované v procese ochrany pred požiarmi. Zároveň je potrebné, aby aj samotní vlastníci bytov svojím zodpovedným a uvedomelým prístupom a individuálnym posúdením okolností, výrazne znížili riziko vzniku požiaru v bytovom dome. Napomôcť v tejto oblasti môže preventívno-výchovná činnosť vyvíjaná napríklad správcom bytového domu prostredníctvom odborne spôsobilej osoby – technika požiarnej ochrany. Aj keď je táto činnosť istým spôsobom nad rámec legislatívnych požiadaviek, obyvatelia bytového domu môžu dostať množstvo užitočných informácií napríklad na domovej schôdzi vlastníkov bytov. V rámci programu domovej schôdze môžu byť vlastníci bytov napríklad informovaní v oblasti únikových ciest a zabezpečovania a udržiavania ich trvalej voľnosti, čo robiť a ako sa zachovať v prípade vzniku požiaru v bytovom dome, akým spôsobom a komu požiar oznámiť a pod.

Predovšetkým, ako je už vyššie uvedené, najdôležitejší je zodpovedný a uvedomelý prístup každého obyvateľa bytového domu, lebo len na jeho základe možno výraznou mierou prispieť k zníženiu rizika vzniku požiaru v bytovom dome.

